

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ
UNIVERSITY OF PISA
DEPARTMENT OF LAW

'34'5

**ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ
ПРАВ ОСОБИ ТА ПРАВ НА ВІРТУАЛЬНІ АКТИВИ
В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ**

*Матеріали міжнародної науково-практичної конференції
(13 квітня 2023 р., Ужгород-Піза)*

Ужгород-Піза, 2023

Проблеми правового регулювання забезпечення особистих немайнових прав особи та прав на віртуальні активи в умовах цифровізації: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (13 квітня 2023 р., Ужгород-Піза) / Ужгородський національний університет; за заг. ред. С.Б. Булеци, М.В. Менджул. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2023.100 с.

ISBN 978-617-8321-03-1

У науковому збірнику опубліковано матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми правового регулювання забезпечення особистих немайнових прав особи та прав на віртуальні активи в умовах цифровізації», що відбулася 13 квітня 2023 р. у змішаному форматі на базі двох університетів - Ужгородського національного університету та Університету Пізи.

Для наукових та науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, студентів правничого напрямку, юристів-практиків, усіх, хто цікавиться питаннями юриспруденції.

*Рекомендовано до друку Вченою радою юридичного факультету
Ужгородського національного університету
(протокол № 9 від 20 квітня 2023 року)*

Редакційна колегія:

Рогач О.Я. - проректор із науково-педагогічної роботи ДВНЗ «УжНУ», д.ю.н., професор; Лазур Я.В. - декан юридичного факультету ДВНЗ «УжНУ», д.ю.н., професор; Булеца С.Б. - завідувач кафедри цивільного права та процесу ДВНЗ «УжНУ», д.ю.н., професор; Енза Пеллекія - проректор з питань згуртованості університету та права на вищу освіту Університету Пізи; Франческо дал Канто - професор кафедри конституційного права, факультету права, Університету Пізи; Леонардо Паскуалі - завідувач кафедри міжнародного права, факультету права, Університету Пізи; Заборовський В.В. - д.ю.н., проф. кафедри цивільного права та процесу ДВНЗ «УжНУ»; Менджул М.В. - д.ю.н., проф., проф. кафедри цивільного права та процесу ДВНЗ «УжНУ»; Чепис О.І. - к.ю.н., доц., доц. кафедри цивільного права та процесу ДВНЗ «УжНУ»; Ревуцька І.Е. - к.ю.н., доц., доц. кафедри цивільного права та процесу ДВНЗ «УжНУ»; Стойка А.В. - асистент кафедри цивільного права та процесу ДВНЗ «УжНУ»; Тегза А.В. - ст. лаборант кафедри кримінального права та процесу ДВНЗ «УжНУ».

Міжнародна науково-практична конференція проведена в рамках проекту «Права на віртуальні активи та особисті немайнові права в епоху цифровізації», що фінансується Міністерством освіти і науки України.

Оргкомітет Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми правового регулювання забезпечення особистих немайнових прав особи та прав на віртуальні активи в умовах цифровізації» може не поділяти думки учасників. Відповідальність за зміст і достовірність поданого матеріалу несуть автори та їхні наукові керівники.

ЗМІСТ

Барабаш О. О. Право інтелектуальної власності у світлі розвитку штучного інтелекту: зарубіжний досвід.....	5
Біленька О. О. Припинення шлюбу в умовах воєнного стану в Україні.....	11
Булеца С. Б. Поняття віртуальної власності.....	15
Галілей І. О. Становлення та розвиток конкубінату: від зародження до сьогодення.....	21
Демедюк С. В. Стійкість системи кібербезпеки та її правове забезпечення в Україні.....	26
Добкіна К. Р. Впровадження медіації в Україні.....	32
Заборовський В. В. Електронне дос'є адвоката як надійний механізм реалізації принципу конфіденційності здійснення адвокатської діяльності.....	40
Куриwach Т. Т. Зміни у нотаріальних послугах в умовах цифровізації та війни в Україні.....	45
Маркович О. В. Окремі аспекти новел сімейного законодавства України в умовах воєнного стану.....	49
Мегеш К. К. Міжнародно-правове регулювання припинення шлюбу.....	57
Медвідь Д. Д. Шлюбний договір в Україні: проблеми та перспективи укладання.....	62
Менджул М. В. Особливості оспорування факту батьківства після смерті.....	69
Петрус А. В. Визначення місця проживання дитини у сімейному праві: практичні аспекти та застосування принципу «найкращі інтереси дитини».....	73

► ►
Заборовський Віктор Вікторович
професор, доктор юридичних наук,
професор кафедри цивільного права та процесу
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
orcid.org/0000-0002-5845-7535

ЕЛЕКТРОННЕ ДОСЬЄ АДВОКАТА ЯК НАДІЙНИЙ МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ КОНФІДЕНЦІЙНОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сутність принципу конфіденційності здійснення адвокатської діяльності неодноразово була предметом нашої наукової розвідки [1; 2; 3; 4]. В той же час, в контексті забезпечення належної його реалізації, важливе значення відіграє й питання щодо необхідності використання такого інструменту як адвокатське досьє.

На сьогодні в Україні діє Положення про адвокатське досьє, яке затверджено рішенням Ради адвокатів України від 4 серпня 2017 року [5]. Дане Положення передбачає, що ведення адвокатського досьє має виключно рекомендаційний характер та не є обов'язковим для адвоката, а тому його відсутність не може бути підставою для притягнення останнього до дисциплінарної відповідальності та не є доказом того, що адвокат неякісно надає правову допомогу. Визначення змісту та порядку ведення адвокатського досьє являє собою самостійне право адвоката. В розумінні Положення, адвокатське досьє може складати як сукупність документів та інформації, які використовуються адвокатом (знаходяться в його розпорядженні), так і одиничні (окремі) документи та будь-які носії інформації, предмети, що містять адвокатську таємницю.

На нашу думку, одним із основних є положення, за яким адвокатське досьє за будь-яких обставин і у будь-яких право-

відносінах містить адвокатську таємницю, а тому не може бути предметом перевірки та вилучення не тільки кваліфікаційно-дисциплінарними комісіями адвокатури чи іншими органами адвокатського самоврядування, але й правоохоронними органами, слідчими, судами, органами державної влади і управління. Задля цього, в Положенні рекомендується на лицьовій сторінці (обкладинці) досьє розмістити попереджувальний надпис з відповідним змістом. Слід звернути увагу на те, що в юридичній літературі існує рекомендація нумерувати кожную справу без зазначення прізвищ, використовуючи при цьому спеціально розроблений адвокатом QR-код, який містить контактну інформацію щодо клієнта [6].

В епоху цифровізації важливе значення відіграє і ведення адвокатом електронного адвокатського досьє. Важливість ведення адвокатом електронного досьє полягає в тому, що інформація (документи), які використовуються адвокатом в процесі здійснення своєї професійної діяльності можуть бути не тільки в паперовому, але й в електронному вигляді (зберігатися на певних носіях інформації) [7]. Слушною є і рекомендація щодо зберігання в електронному форматі адвокатського досьє копій матеріалів справи (клопотання, позовних заяв тощо) [6]. Як додаток до паперової форми, електронний формат адвокатського досьє розглядає О.О. Наумова, яка акцентує увагу на цінність його ведення (за умови виключення можливого доступу до нього сторонніх осіб), враховуючи, зокрема, скорочення часу формування матеріалів справи, а також оптимізацію часу надання правової допомоги у випадку повторного використання матеріалів справи для виконання доручень інших клієнтів [8].

Докладно досліджував сутність електронного адвокатського досьє свого часу О.В. Синеокий (називав його «електронне адвокатське провадження»). Необхідність його ведення він аргументує тим, що одним із видів структури інформаційного поля адвоката поряд з усними та письмовими, займають електронні інформаційні джерела, а наявність належних вмінь та навиків використання яких свідчить про інформаційну компетентність

адвоката (використання інформаційних технологій при формуванні адвокатського досьє вказує на високотехнологічний професіоналізм у діяльності сучасного адвоката). Ведення такого досьє він називає надійним засобом інформаційної оптимізації адвокатської діяльності, яке є допоміжним технологічним засобом на додаток до звичайної процедури документообігу. О.В. Синекий акцентує увагу на позитиви формування інформаційних архівів адвоката в електронний спосіб, який буде відігравати істотну роль в допомозі у роботі з новими справами. Вчений також наводить й інші переваги у використанні адвокатом електронного архіву (оптимізація часу роботи адвоката щодо пошуку документів, можливість віддаленого доступу до них, можливість інтеграції з іншими інформаційними системами), однією із основних є підвищення надійності збереження інформації, яка міститься в ньому та зменшення ризику її втрати [9].

Підвищення надійності збереження конфіденційності інформації, яка міститься в електронному адвокатському досьє є однією із суттєвих його переваг, враховуючи насамперед непоодинокі випадки як витребування судом документів, що можуть містити конфіденційну інформацію (у рішеннях Ради адвокатів України вказується, що це може становити непропорційне втручання у професійну таємницю адвокатів та призвести до порушення ст. 8 Конвенції про захист прав людини...) [10], так і порушення правоохоронними органами (зокрема, співробітниками САП і НАБУ) національних та міжнародних гарантій здійснення адвокатської діяльності, а саме: незаконне вилучення документів з помітками «адвокатське досьє», «адвокатська таємниця», зняття інформації з мобільних телефонів адвоката (в тому числі й з номеру, який зазначено в профайлі адвоката), перегляд всієї електронної пошти адвоката, копіювання всієї інформації з комп'ютерних пристроїв адвоката, або ж взагалі їх вилучення [11]. Лише протягом 2022 року представники комітету Національної асоціації адвокатів України із захисту прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності 114 разів виїздили на слідчі (розшукові) дії, що проводилися у приміщеннях адвокатів

та отримали 59 звернень про порушення їх прав та гарантій адвокатської діяльності [12]. Проведення масових обшуків відносно адвокатів мало місце і у 2023 році [13].

Все це свідчить про переваги використання саме електронного адвокатського досьє, але за умови належного забезпечення безпеки як інформаційної діяльності, так і безпосередньо інформаційної інфраструктури [14, с. 118-120], яка активно використовується адвокатом, в тому числі й в умовах, коли судовими та правоохоронними органами порушуються гарантії здійснення адвокатської діяльності.

Список використаних джерел:

1. Заборовський В.В. Конфіденційне спілкування адвоката зі своїм клієнтом як гарантія здійснення адвокатської діяльності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2021. Вип. 66. С. 244-250. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2021.66.40>
2. Заборовський В.В. Деякі практичні аспекти забезпечення конфіденційного спілкування адвоката зі своїм клієнтом. *Visegrad journal on human rights*. 2021. № 4. С. 244-249.
3. Заборовський В.В. Обмеження конфіденційного спілкування адвоката зі своїм клієнтом за законодавством зарубіжних країн та практикою ЄСПЛ. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2021. Вип. 67. С. 287-291. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2021.67.55>
4. Заборовський В.В. Практика Європейського суду з прав людини щодо обмеження конфіденційного спілкування адвоката зі своїм клієнтом. *Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє*: матеріали XI Міжнародної наук.-практ. конференції (м. Одеса, 12 листопада 2021 р.). Одеса: Фенікс, 2021. С. 33-36.
5. Положення про адвокатське досьє: рішенням Ради адвокатів України від 4 серпня 2017 року № 169. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2017-08-04-r-shennya-rau-169_59d23b518e85f.pdf
6. Лежух Т. Вимоги, правила оформлення та зберігання адвокатського досьє. URL: <https://advokatpost.com/vymohy-pravylya-oformlennia-ta-zberihannia-advokatskoho-dosie-advokat-tetiana-lezhukh/>
7. Гриценко Л. Особливості формування адвокатського досьє в справах про ДТП в контексті роботи з доказами. 2023. URL: <https://www.hsa.>